

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

5. søndag i treenighetstiden - 23. juni 2024

Prekentekest: Matt 7,21-29

Lesetekst I: Ordspr 7,1-3

Lesetekst II: 1 Kor 3,10-18

Den nye lydigheten

Vår tekst er avslutningen på en av verdens mest kjente taler. Mange, også blant dem som står utenfor den kristne familie, har fremhevet Bergprekenens moral og radikale budskap som et forbilde og eksempel. Men handler Bergprekenen bare om et uoppnåelig ideal, eller om en ny og annerledes livsstil? Er Jesu ord kun en vennlig formaning, eller en ny og innskjerpet lov?

Apostelens advarsel i epistelteksen kan nok også gjelde vår lesning og forståelse av Bergprekenen: «Ingen må narre seg selv!» (1 Kor 3,18)

Jesu autoritet

Avslutningen av Bergprekenen oppsummerer hele talen: «Han lærte dem med myndighet og ikke som deres skriftlærde» (vers 29). Jesus opptrer altså med en autoritet og makt som ingen andre hadde tilgang til. Derfor presenterer Jesus seg selv i evangeliene som «Menneskesønnen»: Han som ifølge profeten har fått en evig herskermakt som ikke skal forgå, ære og rike som aldri skal gå til grunne, og som alle folk og nasjoner og tungemål skal tjene (Dan 7,14)

Det er altså det evige Gudsrikets premisser og kvaliteter Jesus presenter, uten å flykte inn i en utopi eller fjernt virkelighetsbilde. Tvert imot: Bergprekenens avslutning advarer mot aktuelle falske profeter og falske disipler. Det vi si dem som forkynner noe annet enn det Guds Ord sier, forkaster eller forvrenger det. Eller dem som lovpriser Jesus uten virkelig å gå inn under etterfølgelsens forpliktelse og lydighet. Det går ikke an å kalle Jesus Herre, uten å underkaste seg Herrens vilje og befaling.

Matteusevangeliet gjengir to store taler av Jesus: Bergprekenen (Matt 5-7) og det vi kan kalle Endetidstalen (Matt 24-25). Det finnes mange paralleller i talenes innhold. Også i den siste talen advares det mot falske profeter og messiaser (24,24). I begge talene fortelles det at de skal gjøre mektige gjerninger og under uten at dette er noen garanti for sann tro eller rett etterfølgelse. Begge talene avsluttes med det alvorlige og avgjørende skillet mellom dem som ønskes velkommen og dem som vises bort (7,23 og 25,46). Overraskelsesmomentet ligger i at de som vises bort ikke forstår begrunnelsen: De har jo levd et prektig liv og gjort så godt de

har kunnet, med gode motiv og intensjoner. Like fullt beskriver Jesus dem som «inkognito – ukjent»,

Den nye Moses

Bergprekenen er ikke bare en forsmak på på Endetidstalen. Den er også et ekko av Guds egen tale ved paktsinngåelsen på Sinai (2 Mos 19,3-6). De bortførte jødene er på hjemvei og kalles nå israelitter. De er blitt et folk, som Herren selv i sin nåde har valgt ut: Abrahams, Isaks og Jakobs etterkommere. Det er her ved fjellet Herren både bekrefter sitt løfte og minner dem på deres oppdrag. I pakten knyttes Gud og folket sammen i en hellig enhet, men også i en evig forpliktelse om å være Guds presteskap. Den rollen israelittene får i Guds store plan kan bare fullføres gjennom lydighet: «Dersom dere lytter til min røst og holder min pakt ...». Det handler både om å lytte og lyde, høre og gjøre.

Det er denne gave og oppgave Jesus minner sine disipler på: Lytte og lyde. Toraen (Loven) advarer også israelittene om de farer som lurar dem i deres hjemland, og fremhever særlig de falske profeter (5 Mos 18). Som et motsvar til dette kommer formaningen: «Du skal være helhjertet i forholdet til Herren din Gud» (18,13).

Den autoritet Moses og Toraen har i jødisk tro og praksis er udiskutabel. Selv om Toraens bud og forpliktelser står fast, minner Herren Moses på at det skal komme en annen og større profet: «Jeg vil la det stå fram en profet som deg, en av deres landsmenn. Jeg vil legge mine ord i hans munn, og han skal forkynne for dem alt det jeg pålegger ham. Den som ikke hører på de ord han taler i mitt navn, vil jeg kreve til regnskap (5 Mos 18,18-19).

Om grunnvoll og byggverk

Teksten for dagen handler derfor om den nye lydigheten og det rette disippellivet. Det dreier seg om et forpliktet liv. Kanskje gir dette hos noen grunn til forvirring: På den ene siden viser Jesus til at menneskers gjerninger ikke kvalifiserer til vennskap med ham. De får til og med høre at de har begått urett. På den annen side får de også høre at det er nettopp dem som handler i tråd med Jesu «tora» som til slutt skal bli stående.

To ting må derfor understrekes:

Ingen blir frelst eller kan være rett ferdig til å møte sin Gud på grunn av egen prestasjon. Rett-ferdig-gjørelsen er gjort i stand ene og alene på grunn av en annens handling, nemlig Guds egen inngripen ved Jesu fullkomne liv, hans død og oppstandelse. Det er altså bare Jesu rettferdighet som kan tilregnes oss som gjør urett. Det er ufortjent, men likevel sant. «Han som ikke visste av synd, har han gjort til synd for oss, for at vi i ham skulle få Guds rettferdighet» (2 Kor 5,21).

Det er dette Paulus også understreker i det første brevet til Korintermenigheten når han sier at ingen kan legge en annen grunnvoll enn den som er lagt: Jesus Messias (1 Kor 1,11 – Epistelteksten).

For det andre: Frukten av rettferdiggjørelsen er helliggjørelsen. Det siste bygger på det første; ikke motsatt. Et «helliggjort liv» vil si et liv som er innviet Herren og bærer frukt som er troen verdig. Like lite som det å bli rettferdig er vår fortjeneste, må det understrekes at det hellige liv ikke er vår prestasjon. Begge «gjørelsene» handler om Guds handling og Den hellige Ånds verk i våre liv. (Gal 5,22-25). Kristent liv og kristen vekst handler derfor om

vekst innover: Å styrke relasjonene til livskildene og livsstrømmen som kommer fra Jesus selv (Joh 15,4).

Lektieteksten for dagen (Ordspr 7,1-3) henviser til det som ofte omtales som den jødiske trosbekjennelsen (5 Mos 6,4-9) når den understreker nødvendigheten om å ta vare på Ordet, hjemme det i hjertet, leve etter det, binde det fast til fingrene og skrive det på hjertetavlen. Malende og talende bilder!

Den kloke sørger altså for en fjellstø grunn for sitt byggverk. Trosgrunnlaget er lagt, og kan ikke endres eller omtolkes. På dette grunnlaget må vi fortsatt lytte til Guds Ord og lyde hans stemme. Da vil han reise sitt byggverk blant oss og i oss.

Til prekenen

Det er kanskje ikke så ofte det forkynnes om helliggjørelse fra norske prekestoler. Dette er dagen som inviterer til å la Bergprekenens hovedbudskap få gjennomslag. Mulig prekendisposisjon:

1. Den sanne grunnvoll er lagt, Jesus Messias
2. Helhjertet liv i forpliktelse: Guds folk lytter og lyder, hører og handler
3. Sann tro og sunn vekst handler om å leve nært livskildene

Rolf Gunnar Heitmann

Seniorrådgiver, Den Norske Israelsmisjon

rolf@israelsmisjonen.no